

Nr 161.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 4 och 5 §§ i förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift; given Stockholms slott den 10 mars 1923.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sven Linders.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1923.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Linders anför vidare:

Bland förslag, som jag vid föredragandet av vissa skogslagstiftningsfrågor den 27 oktober 1922 omförmälde såsom framgångna ur den så

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 127 häft. (Nr 161.) 1

kallade skogslagstiftningskommitténs betänkande, var slutligen förslag till förordning om ändrad lydelse av 5 § i förordningen den 11 oktober 1912 om skogsvårdsavgift. Sedan vid företagen omarbetning av detta förslag det befunnits, att ändringar i nämnda förordning borde göras utöver den angivna paragrafen, anhåller jag nu att, i anslutning till förut i dag av mig framlagda förslag, få anmäla även sålunda omarbetat *förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift.*

Då i förslaget till förordning om skogsvårdsstyrelser, 6 §, skogslagstiftningskommittén föreslog, att skogsvårdsstyrelsens tilldelande av bidrag ur skogsvårdskassan skulle avse under styrelsens tillsyn ställda skogar, men inga andra, hade kommittén utgått ifrån, att även städers och andra kommunkogar, häradsallmänningar och skyddsskogar skulle stå under sagda tillsyn. Därjämte föreslog kommittén, att i de nuvarande bestämmelserna om skogsvårdsavgift — enligt vilka från skyldigheten att erlägga dylik avgift äro undantagna bland annat skogar, belägna inom området för städer, som icke tillhöra landstingsområde — skulle göras de ändringar, att dels denna frihet för sistberörda skogar upphävdes och dels från skogsvårdsavgift fritoges nedanför Västerbottens län belägna skogar, som lyda under den så kallade lappmarksförordningen. Härigenom skulle — med undantag för statens skogar — bliva tillämpad den av kommittén hävdade grundregeln, att behörigheten att åtnjuta skogsvårdsbidrag och skyldigheten att erlägga skogsvårdsavgift skulle motsvara varandra.

Vissa under lappmarksförordningen hörande skogar.

Beträffande de omförmälda under lappmarksförordningen lydande skogarna framhöll kommittén, hurusom dessa icke stode under skogsvårdsstyrelsens tillsyn, samt anförde:

För närvarande torde åtminstone inom Västernorrlands län även dylika skogar komma i åtnjutande av bidrag från skogsvårdsstyrelsen, ehuru väl detta icke torde vara fullt överensstämmande med gällande bestämmelser. Genom den föreslagna lydelsen av 6 § i lagen angående skogsvårdsstyrelser uppstode emellertid ett bestämt hinder för fortsättande av en dylik praxis, men med upphörandet av denna borde den gärd av rättvisa beredas berörda skogar, att de fritoges från skogsvårdsavgift.

Kommitténs förslag härutinnan har biträtts av domänstyrelsen, och mot detsamma lärer intet vara att erinra.

Skogar inom vissa städers områden.

Den andra av kommittén avsedda ändringen i skogsvårdsavgiftsförordningen gäller skogar, belägna inom området för städer, som icke

tillhöra landstingsområde. Dessa skogar hade före den nuvarande förordningen fått utgöra skogsvårdsavgift men icke kunnat få del av några skogsvårdsbidrag, enär inom dessa städer icke funnos några skogsvårdsstyrelser. År 1920 infördes emellertid, i enlighet med vad i skogslagstiftningskommitténs betänkande föreslagits, i lagen angående vård av enskildes skogar stadgande om, att i fråga om skogsmark, som vore underkastad bestämmelserna i lagen men belägen inom området för stad, som nyss sagts, tillsynen skall utövas av skogsvårdsstyrelsen inom det landstingsområde, varav staden omgives. Därmed följde ock möjlighet att erhålla skogsvårdsbidrag för sådan skogsmark, och i sammanhang därmed hade därför en återgångsrättelse bort vidtagas i skogsvårdsavgiftsförordningen, så att dylik avgift åter skolat utgå från dessa skogar. Så skedde emellertid ej, och det är sådan rättelse, som nu föreslås, genom ändring i 5 § av förordningen.

Vad angår kommitténs av mig förut i dag vid redogörelse för 6 § av skogsvårdsstyrelseförordningen angivna ståndpunkt att anse utgörandet av skogsvårdsavgift från statens skogar såsom en form, vari staten lämnar understöd åt den enskilda skogsvården, har domänstyrelsen härutinnan anfört följande:

*Statens
skogar.*

I stort sett torde man kunna påstå, att skogar, för vilka hushållningsplaner kunde med fördel upprättas, vore av den storlek och beskaffenhet, att skogsbruket å desamma kunde bära sina omkostnader, varför desamma i allmänhet icke vore i behov av understöd. Under sådana förhållanden syntes skogar av detta slag icke heller böra erlagga skogsvårdsavgift. Till denna kategori av skogar borde hänföras bland annat de allmänna skogar, från vilka avkastningen tillfördes statens domäners fond, kyrkofonden eller andra ecklesiastiska fonder, ävensom övriga statens skogar. Styrelsens förslag innebure visserligen väsentliga förändringar ej minst i det hänseendet att de årligen inflytande avgifterna torde komma att avsevärt minskas till sitt totalbelopp, särskilt därigenom att skogsvårdsavgift icke skulle utgå för virke, som avverkats å statens m. fl. allmänna skogar. Domänstyrelsen vore emellertid icke övertygad om, att fullt så rikliga anslag till den enskilda skogsvården å skogar, vilka stode under skogsvårdsstyrelsernas uppsikt, vore behöfliga, som de nu utgående. Om det nämligen förhölle sig så som överjägmästaren i Västra distriktet meddelat, att skogsvårdsstyrelserna kunnat anhopa fonder eller reserver av skogsvårdsavgifter till ett sammanlagt belopp av mer än 3,000,000 kronor, vore det tydligt att allt för stora belopp ställts till deras förfogande. I varje fall syntes det domänstyrelsen icke vara farligt att slå in på nu föreslagen väg, ty skulle på så sätt erhållna skogsvårdsavgifter icke räcka till för den enskilda skogsvårdens understödjande, återstode ju alltid att anvisa statsanslag härtill såsom för närvarande tillginge i viss omfattning. Ett sådant förfaringssätt syntes för övrigt vara mera rättvist än att såsom nu betunga en gren av statens

affärsverksamhet med att ensam utbetala ett sådant statsbidrag utan att på något sätt gottskrivas härför.

*Departements-
chefen.*

Att, såsom domänstyrelsen yttrat, det måste anses orättvist att dess affärsverksamhet skall betungas med att ensam utbetala ifrågavarande statsbidrag utan att gottskrivas därför, därom är jag fullt ense med styrelsen. Emellertid är jag tveksam om, huruvida skogsvårdsstyrelserna även med den minskning i skogsvårdskassorna, som skulle ske genom de allmänna skogarnas befriande från skogsvårdsavgift, under förhandenvarande förhållanden skulle hava tillräckliga medel till sitt förfogande. Med hänsyn härtill har jag ansett det böra för närvarande anstå med en ändring i antydd riktning. Frågan därom är ju av beskaffenhet att kunna upptagas utan sammanhang med den nu förevarande lagstiftningen; ett lämpligt tillfälle därtill vill synas erbjuda sig samtidigt med en blivande lösning av frågan om häradsallmänningarnas utgörande av skogsvårdsavgift.

*Härads-
allmänningar.*

I fråga om häradsallmänningar har Sveriges häradsallmänningsförbund i en till Kungl. Maj:s ingiven framställning av den 8 april 1920 hemställt om sådan ändring i förordningen om skogsvårdsavgift, att dylik ej skulle utgå för virke, avverkat å häradsallmänning. I motiveringen härför anföres, att de för alla häradsallmänningar sammanlagda skogsvårdsavgifterna i medeltal torde belöpt sig till, för åren 1911—1915 ungefär 10,000 kronor och för de senare åren 20,000 kronor, varefter det vidare yttras bland annat följande:

»Många omständigheter tala för, att häradsallmänningarna, även om de hade rätt därtill, knappast skulle kunna påräkna så stora fördelar av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet, att de erlagda skogsvårdsavgifterna därigenom uppvägdas. Häradsallmänningarna hava nämligen sedan lång tid tillbaka sin administration så anordnad, att de genom egen hjälp kunna utföra alla skogsvårdsarbeten och uppdraga de plantor, som erfordras för den i förhållande till deras ytvidd jämförelsevis obetydliga skogsodlingen. De förmåner, som kunna erbjudas genom av skogsvårdsstyrelserna kostnadsfritt eller till nedsatt pris lämnat plantörsbiträde och anskaffade plantor, hava därför för dem ett ojämförligt mycket mindre värde än för enskildas skogar, och detsamma är även fallet med förrättningar av annan art, vilka pläga ombesörjas av skogsvårdsstyrelserna. Härtill kommer dessutom, att många av de skogsvårdsarbeten, vilka äro särskilt nödvändiga å de i enskild ägo befintliga skogarna, såsom skogsodling å äldre kalmarker och avdikning av för skogsbörd synnerligen lämpliga områden, merendels redan hava utförts å häradsallmänningarna, och i varje fall äro förhållandena å dessa sedan lång tid tillbaka i många avseenden välskötta skogar sådana, att åtgärder av ovannämnt slag icke äro särskilt påträngande eller erfordras i större utsträckning. Dessa i och för sig lyckliga omständigheter skulle emellertid utan tvivel och måhända med ett visst

berättigande medföra, att häradsallmänningar, även om de hade rätt därtill, icke skulle kunna påräkna en skogsvårdsavgifterna motsvarande andel utav de penninganslag, som vissa skogsvårdsstyrelser lämna för verkställande av skogsvårdsarbeten, och med all sannolikhet skulle de i detta avseende få stå tillbaka för de enskilda skogarna. Bästa utvägen för att skapa rättvisa torde därför vara att helt befria häradsallmänningarna från erläggandet utav skogsvårdsavgifter. Härigenom skulle även ett annat missförhållande kunna vinna rättelse.

Från många häradsallmänningar utdelas hela eller en del av virkesskörden kostnadsfritt till delägarna, varigenom skyldigheten att erlägga skogsvårdsavgift delvis bortfaller. Förfaringssättet är emellertid oftast förenat med den olägenheten, att vissa delägare få mera virke än de behöva, under det att andras utdelning är otillräcklig för deras husbehov. För att råda bot härpå har inom flera allmänningar all utdelning av virke upphört och i stället försäljes detta å auktioner, vilka endast äro upplåtna för delägarna. Härigenom blir emellertid virket icke kostnadsfritt upplåtet till avverkning, varför skogsvårdsavgift måste erläggas därför på sätt lagen bestämmer, vilket icke kan anses stå i överensstämmelse med rimlighet och rättvisa.

— — — — —
 När bestämmelserna om skogsvårdsavgift först tillkommo, var tanken den, att varje skog, för vilken sådan erlagts, under tidernas lopp och så småningom skulle återbekomma avgiften i form av anslag för skogsvård eller genom fördelar av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet, och samma tanke torde hava föresvävat lagstiftaren vid avfattningen utav den nuvarande förordningen om skogsvårdsavgifter, vilket antydes utav bestämmelsen att av de skogsvårdsavgifter, vilka influtit inom ett visst landstingsområde, skola nittio procent ställas till dess skogsvårdsstyrelses förfogande, varigenom de sålunda komma enbart detta landstingsområdes skogar till godo. Det kan därför synas egendomligt, att häradsallmänningarna skola ställas utanför den för lagen grundläggande tanken.»

Domänstyrelsen har beträffande erläggandet av skogsvårdsavgift från häradsallmänningarna framfört samma synpunkter som beträffande statens skogar, under särskilt framhållande av dels att det vore orättvist att pålägga vissa kategorier skogar en beskattning, varav endast andra men icke de själva hade någon nytta, samt dels att skogsvårdsavgifterna visserligen erlades genom trävaruindustrien, men ytterst och i sista hand betaltes av ägaren till råvaran, vadan de innerst vore en beskattning av skogsbruket.

I överensstämmelse med vad kommitténs förslag i förevarande hänseende innebar, anser även jag att, därest häradsallmänningarna förläggas under skogsvårdsstyrelsernas uppsikt, de även framgent böra utgöra skogsvårdsavgift, men att i motsatt fall så icke bör ske. Då emellertid frågan om dessa allmänningars skogsvårdsorganisatoriska ställning icke kunnat framläggas vid innevarande riksdag, utau måst anstå, som jag dock hoppas endast till nästa år, torde någon ändring i de

Departements-
chefen.

gällande reglerna om skogsvårdsavgifts erläggande från häradsallmänningarna nu icke böra göras.

Skyddsskogar.

Vad härefter beträffar skyddsskogar, inträffade under år 1914, att skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands läns landstingsområde, där den vida övervägande delen av dylika skogar ligger, efter att förut hava ur skogsvårds-kassan lämnat bidrag även till dem, från nämnda år fann sig förhindrad därtill. Härav föranleddes tvistigheter och framställningar, varför närmare redogjorts uti kommitténs betänkande.¹ Kommittén, som ansåg den av skogsvårdsstyrelsen sist hävdade meningen vara överensstämmande med lagen, men att i saken förelåg ett missförhållande, som borde avhjälpas, fann lösningen härav giva sig själv därigenom, att enligt kommitténs förslag skyddsskogar fördes in under skogsvårdsstyrelsernas tillsyn.

Domänstyrelsen, som icke kunnat biträda detta sistnämnda förslag utan hemställt om skyddsskogarnas bibehållande under skogsstatens tillsyn, har likväl ansett, att från dessa skogar fortfarande bör erläggas skogsvårdsavgift, vilken borde ställas till domänstyrelsens förfogande.

Nya framställningar gjordes emellertid i ämnet till Kungl. Maj:t, varvid framhölls, att de rådande förhållandena icke borde få fortvara ända till dess en definitiv ny skogslagstiftning kunde genomföras. I anledning härav ansåg jag mig böra upptaga frågan för sig, och på min hemställan beslöt Kungl. Maj:t den 27 januari 1922 att, i avbidan på den nya skogslagstiftningen, föreslå riksdagen att bifalla uppgjort förslag till bestämmelser därom, att den del av de till den omförmälda skogsvårdsstyrelsen inflytande skogsvårdsavgifterna, vilken erlagts från skyddsskogar, skulle hållas avskild från övriga under styrelsens förvaltning stående medel samt att styrelsen skulle äga att därav lämna understöd och bidrag till kultur- och andra skogsvårdsåtgärder å skyddsskogarna inom länet. Sedan denna proposition av riksdagen bifallits,² utfärdades bestämmelser i ämnet den 13 april 1922 (nr 159 och 160), varjämte föreskrifter meddelats om erforderliga uppgifter i deklARATIONER och skogsvårdsavgiftslängder angående skogarnas egenskap av skyddsskogar (Svensk författningssamling nr 37).

*Departements-
chefen.*

Genom dessa provisoriska åtgärder har sålunda beträffande Jämtlands län saken ordnats så, att skogsvårdsavgifter, som erläggas från skyddsskogarna, överlämnas till skogsvårdsstyrelsen samt, avskilda från

¹ Komm. bet. I sid. 266 o. följ.

² Prop. nr 56; Utsk. 10 saml. nr 21; F. K. prot. 19: 6; A. K. prot. 22: 30; Riksd. skriv. nr 92.

dennas övriga medel, av styrelsen användas till skogsvårdsbidrag å skyddsskogarna. I och för sig är denna anordning, med olika myndigheter för övervakande av skogslagens efterlevnad och för understödjande av skogsvårdsarbeten, ägnad att kunna medföra svårigheter och den bör därför icke bibehållas i en blivande lag. Frågan bliver då, huruvida över huvud taget skogsvårdsavgift fortfarande bör utgå från skyddsskogarna samt, om så är fallet, i vilken ordning dessa avgifter böra handhavas och tillgodogöras.

Vad det förstnämnda hänseendet beträffar, kunde det måhända i förstnämnda synas onödigt att uttaga en avgift från vissa skogar och sedan låta den komma dessa själva tillgodo. Emellertid lär på dylikt sätt säkerhet vinnas för att en viss andel av det genom avverkningen tillgodogjorda skogskapitalet användes till åtgärder för beredandet av framtida skogskapital. Skulle så endast kunna påräknas ske med medel, varöver skogsägaren själv förfogade, lär man få förutsätta, att avsevärt mindre bleve åtgjort. Härtill kommer vidare, att med ställandet av dessa avgifter till vederbörande myndighets förfogande, tillfälle beredes denna att låta dem komma till användning på lämpligaste sätt och ställe.

Om sålunda skogsvårdsavgift fortfarande bör utgöras från skyddsskogarna, har man att avgöra, vilken myndighet bör hava att taga befattning därmed, då densamma icke enligt den nya lagen bör tillkomma skogsvårdsstyrelsen. Härutinnan har domänstyrelsens förslag synt mig vara att följa. I enlighet därmed har uti förslaget till skyddsskogslag intagits bestämmelse om, att skyddsskogsfond skall finnas för varje län, där skyddsskogar finnas, samt att ur denna anslag skall i mån av därför tillgängliga medel lämnas ägare av nämnda skogar till utförande av skogsvårds- eller kulturåtgärder.

De bestämmelser, som härutöver äro erforderliga för ordnandet av dessa förhållanden, motsvara dem, som enligt vad jag ovan redogjort provisoriskt meddelats beträffande Jämtlands län. Sålunda bör kungörelsen den 27 januari 1922 (nr 37) angående viss bestämmelse för nämnda län rörande deklaration till ledning vid virkestaxering ävensom skogsvårdsavgiftslängd generaliseras att gälla varje län, där skyddsskog finnes. Berörda kungörelse tillhör emellertid finansdepartementets handläggning. Vidare synes mig det ovan angivna brevet den 13 april 1922 (nr 160) till länsstyrelsen i Jämtlands län angående viss bestämmelse rörande uppbörd av skogsavgifter — varigenom länsstyrelsen anbefallts att vid den densamma enligt 3 § av kungörelsen den 8 februari 1918 (nr 54) angående uppbörd av skogsvårdsavgifter m. m. åliggande utbetalning till skogsvårdsstyrelsen av skogsvårdsavgiftsmedel uppgiva,

huru stor del därav influtit från skyddsskogar — böra ersättas genom att åt nyssnämnda 3 § i 1918 års kungörelse gives en ny lydelse, av innehåll, att länsstyrelse skall av influtna skogsvårdsavgifter utbetala dels till domänstyrelsen den del, som influtit från skyddsskogar inom länet, och dels till vederbörande skogsvårdsstyrelse den andel av återstoden, som är stadgad i förordningen om skogsvårdsavgift. Föreskrift i sådant hänseende bör alltså utfärdas i samband med utfärdande av nya skogsvårdslagar.

Det antydda stadgandet i förordningen om skogsvårdsavgift om vissa andelar av inflytande sådana avgifter är 4 § i förordningen, där det heter att nittio procent därav skola tillhandahållas skogsvårdsstyrelsen inom landstingsområdet samt tio procent redovisas till statskontoret för att av Kungl. Maj:t i mån av förefallande behov fördelas mellan samtliga skogsvårdsstyrelser i riket. Detta stadgande bör sålunda jämväl ändras i enlighet med vad ovan angivits.

För skyddsskogarnas del lärer härmed uppbörden, redovisningen och användningen av därifrån utgjorda skogsvårdsavgifter bliva ordnade.

Departementschefen uppläser härefter inom departementet utarbetat, såsom bilaga vid detta protokoll fogat förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att antaga samma förslag till *förordning om ändrad lydelse av 4 och 5 §§ i förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift.*

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten förordna, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Rune Thygesen.

Bilaga.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 4 och 5 §§ i förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift.

Härigenom förordnas, att 4 och 5 §§ i förordningen den 11 oktober 1912 om skogsvårdsavgift skola erhålla följande ändrad lydelse:

4 §.

Av de genom skogsvårdsavgiften inom varje landstingsområde inflytande medel skall sådan del, som erlagts från skyddsskogar, överlämnas till domänstyrelsen samt av återstoden nittio procent tillhandahållas skogsvårdsstyrelsen inom landstingsområdet och tio procent redovisas till statskontoret för att av Kungl. Maj:t i mån av förefallande behov fördelas mellan samtliga skogsvårdsstyrelser i riket.

5 §.

Denna förordning gäller icke virke, som avverkats inom Västerbottens eller Norrbottens län, eller å sådana utom nämnda län belägna skogar, som äro underkastade bestämmelserna i förordningen den 18 juni 1915 angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 juli 1923, från och med vilken dag förordningen den 13 april 1922 (nr 159) med vissa bestämmelser angående skogsvårdsavgifter från skyddsskogarna inom Jämtlands län skall upphöra att gälla.